

Giftige planten in de tuin

AFBLIJVEN!

Vliegenzwam.

DE SCHOONHEID VAN PLANTEN HOUDT SOMS OOK GEVAAR IN. SOMMIGE PLANTEN MAKEN DOOR HUN HEFTIGE KLEUREN AL DUIDELIJK DAT HET ETEN ERVAN GEEN AANGENAME ERVARING ZAL ZIJN. ANDERE STRALEN DE ONSCHULD ZELVE UIT. TUINARCHITECTE EMKE VAN GASSEN OVER GIF EN TEGENGIF.

TEKST EN FOTOGRAFIE: EMKE VAN GASSEN

// **G**iftige planten zijn planten waarvan het innemen van een betrekkelijk kleine hoeveelheid zaad, wortel, blad, stengel, vrucht of sap inwendig of uitwendig schade kan toebrengen aan menselijk of dierlijk organisme." (uit: 'Elseviers gids van giftige planten: alle giftige tuin-, kamer- en wilde planten' met 200 afbeeldingen in kleur, Dr. Marcel De Cleene.)

WEINIG OF NIET GIFTIGE BESSEN

Niet alle bessen zijn giftig uiteraard. Wanneer een kind (giftige?) bessen gegeten heeft, is het belangrijk te weten van welke plant deze afkomstig zijn. Indien u de naam niet weet, toon dan een tak met besjes en bladeren aan een plantenkenners of apotheker/drogist. Het eten van één besje is normaal gezien niet gevaarlijk. Bij het

eten van meerdere besjes kunt u het beste contact opnemen met de huisarts of het antigifcentrum. Ongevaarlijke bessen kunnen voor spijsverteringsstoornissen zorgen, maar geven verder geen symptomen. Bij het eten van gevaarlijke bessen zal de arts van het antigifcentrum aanraden medicinale houtskool toe te dienen of de persoon naar het ziekenhuis te brengen.

MEDICINALE HOUTSKOOL

Medicinale houtskool mag alleen toegediend worden op voorschrift van een arts of op aanraden van het antigifcentrum. Het is een fijn poeder, bereid uit kool van plantaardige oorsprong, dat giftige stoffen kan opnemen. Bij inname hecht het poeder zich aan de giftige stoffen die zich in het maagkanaal bevinden. Via de stoelgang wordt het afgescheiden, zodat de opname van de gifstoffen in de bloedbaan verhinderd wordt. Het houtskoolpoeder moet zo snel mogelijk na inname van het gif toegediend worden. Het wordt slechts één maal ingenomen.

PREVENTIE

Kleine kinderen moeten nog zo veel ontdekken en hebben de neiging alles in de mond te steken. Selecteer daarom bewust binnen én buiten planten die geen gevaar kunnen opleveren of hou risicoplanten buiten hun bereik. Gevaarlijke kamerplanten zoals *Euphorbia*, *Spathiphyllum* en *Dieffenbachia* kunt u het beste op een voor kleine kinderen onbereikbare plaats in huis zetten. In de tuin is het aan te raden *Taxus*, goudenregen (*Laburnum*), gevlekte aronskelk (*Arum maculatum*) en oleander te vermijden of kinderen nooit zonder toezicht in de buurt van deze planten te laten spelen.

Geen enkele giftige plant in en om het huis hebben is bijna onmogelijk. Leer daarom kinderen van jongs af aan geen bladeren of bessen in de mond te steken zonder toestemming van een volwassene.

VAN CRUCIAAL BELANG

Wanneer een persoon giftige plantendelen, zoals bladeren of bessen, gegeten heeft, zal hij voornamelijk spijsverteringsstoornissen, zoals misselijkheid, buikpijn, diarree en braken, vertonen. De volgende te ondernemen stappen zijn dan van cruciaal belang:

- ▶ Verwijder de plantenresten of bessen uit de mond.
- ▶ Laat de persoon braken wanneer deze niet bewusteloos is of niet in kramptoestand verkeert (ook niet bij hartpatiënten).
- ▶ Laat de persoon een glas water drinken (niet wanneer hij/zij bewusteloos is of in kramptoestand verkeert).
- ▶ Zoek op van welke plant gegeten werd.
- ▶ Indien het gaat om een giftige plant, raadpleeg dan het antigifcentrum of de huisarts.
- ▶ Probeer kalm te blijven.
- ▶ Pas de voorgeschreven medicatie zorgvuldig toe.

PLANTEN MET WEINIG OF NIET-GIFTIGE BESJES

<i>Aucuba japonica</i>	broodboom
<i>Berberis vulgaris</i>	zuurbes
<i>Cotoneaster horizontalis</i>	vlakke dwergmispel
<i>Crataegus</i>	meidoorn
<i>Mahonia aquifolium</i>	mahonia
<i>Physalis alkekengi</i>	lampionplant of jodenkers
<i>Prunus laurocerasus</i>	laurierkers
<i>Prunus padus</i>	vogelkers
<i>Prunus spinosa</i>	sleedoorn
<i>Pyracantha coccinea</i>	vuurdoorn
<i>Sorbus aucuparia</i>	lijsterbes

TIP: STEL EEN BEPLANTINGSPLAN OP VAN DE GEBRUIKTE PLANTEN IN DE TUIN, ZODAT BIJ EVENTUELE ONGELUKKEN DE JUISTE INFORMATIE SNEL OPGEZOCHT KAN WORDEN.

Euphorbia characias
'Humpty Dumpty': wolfsmelk.

ANTIGIFCENTRUM

Raak niet onmiddellijk na het lezen van dit artikel in paniek. Het gevaar voor plantaardige vergiftigingen mag zeker niet overdreven worden. Het zijn vooral kleine kinderen die het grootste risico lopen. Kinderen reageren veel sneller op giftige stoffen dan volwassenen, doordat hun lichaamsgewicht veel lager ligt en de stoffen een hogere concentratie bereiken. Kinderen onder de leeftijd van vier jaar lopen evenveel risico op een plantaardige vergiftiging als alle andere leeftijdsgroepen samen. Een betrouwbare voorlichting en duidelijke informatie schept duidelijkheid. In Nederland staat het Nationaal Vergiftigingen Informatiecentrum (NVIC, www.rivm.nl) 24 uur per dag klaar

om raad te geven aan professionele hulpverleners. Particulieren worden er verzocht contact op te nemen met de behandelende huisarts. In België stelt het Antigifcentrum (www.poisoncentre.be, +32 (0)70 245 245 - het oude nummer +32 (0)2 345 45 45 is niet meer van toepassing) 24 uur per dag een telefonische hulpdienst ter beschikking voor dringende toxische gevallen en het centrum kan de specifieke geneesmiddelen op voorschrift afleveren. Het antigifcentrum bracht twee interessante publicaties over giftige planten op de markt:

- Een gratis brochure met een lijst van te mijden gevaarlijke planten kan besteld worden op +32 (0)2 264 96 36 of via info@poisoncentre.be

- Het boek 'Planten, een andere kijk' kwam tot stand in samenwerking met de Nationale Plantentuin van België en kan besteld worden in de Nationale Plantentuin van Meise, op het nummer +32 (0)2 260 09 42 of via katrien.clarysse@br.fgov.be. De kostprijs bedraagt € 9,80.

Arum maculatum:
gevlekte aronskelk.

Ginkgo biloba:
Japanse notenboom.

ENKELE COURANTE GIFTIGE PLANTEN

AESCULUS: PAARDENKASTANJE

Giftigheid: zaden, schors en bladeren.

Wegens bittere smaak komen zelden vergiftigingsgevallen voor. Saponinen werken plaatselijk irriterend en veroorzaken braken, buikloop, hevige dorst, rode gelaatskleur, angstgevoelens, zenuwaandoeningen, slaperigheid en ademhalingsverlamming.

ACHILLEA MILLEFOLIUM: DUIZENBLAD

Giftigheid: het sap kan onder invloed van licht huidirritaties geven.

ACONITUM: MONNIKSKAP

Giftigheid: alle bestanddelen zijn giftig, specifiek de wortels en de zaden. Aconitine is een van de sterkste plantengiften voor mens en dier: blokkering van de spieren, verlamming, maagpijn, braken, buikloop, zweten, gevoelloosheid, ademnood, verslechterde hartwerking, verlies van gehoor en gezichtsvermogen en dood door verstikking.

ARUM MACULATUM: GEVLEKTE ARONSKELK

Giftigheid: alle delen zijn giftig, maar vooral de rode bessen. Huid en slijmvliezen raken geïrriteerd door de scherp smakende, bijtende stoffen. Deze veroorzaken roodheid, ontstekingen van maag en darm, bloedingen van het tandvlees, baarmoeder en darmen, verlamming van het centrale zenuwstelsel, onregelmatige en vertraagde hartslag, verwijding van de pupillen, krampen, coma en de dood. Door het eten van de bessen kan een brandende pijn in mond en keel gepaard gaan met hevige buikloop, krampen en stuipen. Er zijn dodelijke gevallen bekend. (foto pag. 54)

CONVALLARIA MAJALIS:
MEIKLOKJE, LELETJE-VAN-DALEN

Giffigheid: alle delen, inclusief de wortelstok, zijn giftig. Het gif heeft een werking op de hartspier, de bloedsomloop en het maagdarmskanaal. Na het eten van de plant kunnen duizeligheid, braken, misselijkheid, kolieken en buikloop voorkomen. Grote hoeveelheden veroorzaken hartritme stoornissen, sterk verhoogde urineproductie, koude en klamme huid en een verhoogde bloeddruk. Bij een overdosis vertraagt de polsslag en verlaagt de bloeddruk, kan men flauwvallen en uiteindelijk een hartstilstand krijgen. Er is een dodelijk geval bekend van een vijfjarig kind dat het vaaswater waar meiklokjes instonden, had uitgedronken.

DIGITALIS PURPUREA: VINGERHOEDSKRUID

Giffigheid: alle delen zijn zeer giftig, in het bijzonder de bladeren en de zaden. De bladeren zijn voor de bloei giftiger dan erna. Het gif kan zorgen voor maagdarmonsteking, braken, buikloop, vertraging van de hartspier die kan leiden tot een hartstilstand.

EUPHORBIA: WOLFSMELK

Giffigheid: het witte melksap van de plant kan de huid sterk irriteren en leiden tot blaren en afsterven van de huid. Er bestaat een kans op blindheid wanneer het sap in aanraking komt met de ogen. Bij inname van de plant kunnen volgende symptomen optreden: heftig braken, speekselvloed, maag- en darmonsteking, heftige buikloop en krampen. Ook de zaden zijn zeer giftig. (foto pag. 53)

GINKGO BILOBA: JAPANSE NOTENBOOM

Giffigheid: hevige huidirritaties of ademhalingsstoornissen kunnen optreden wanneer de huid met de zaadmantel (vooral rottende zaadmantels) in contact komt. (foto pag. 54)

HERACLEUM: BERENKLAUW

Giffigheid: na contact van het plantensap en de huid kunnen er onder invloed van zonlicht of zonnebank na een tot twee dagen huidirritaties ontstaan. Dit kunnen rode plekken, blaren tot zelfs brandwonden worden. Bij contact met het sap is het aan te raden de huid grondig met water te wassen en deze gedurende minstens een week niet aan het zonlicht bloot te stellen. Gebruik gedurende enkele weken liefst een zonnecrème met een hoge beschermingsfactor. Andere planten die dezelfde symptomen vertonen zijn: selderij (*Apium graveolens*), lavas (*Levisticum officinale*), grote engelwortel (*Angelica archangelica*), peterselie (*Petroselinum crispum*), bergamotcitroen (*Citrus aurantium ssp. bergamia*), wijnruit (*Ruta graveolens*) en Sint-Janskruid (*Hypericum perforatum*).

Ilex aquifolium
'Berlicum Beauty': hulst.

ILEX AQUIFOLIUM: HULST

Giffigheid: zowel de bessen als de bladeren zijn giftig. Bij het eten van hulstbessen kan braken, buikloop en slaperigheid optreden. Het volstaat om een glas water te drinken na het eten van vijf bessen. Na inname van vijf tot tien bessen moet medicinale houtskool toegediend worden. Vanaf tien bessen is een opname in het ziekenhuis nodig. Een dosis van 20 tot 30 bessen bleek al dodelijk voor een kind. (foto pag. 55)

JUNIPERUS: JENEVERBES

Giffigheid: alle plantendelen zijn giftig. De vluchtige olie zorgt voor braken, maag- en darmonsteking, bloederige diarree, nierschade, bewusteloosheid en door centrale verlamming zelfs de dood. Vruchtafdrijvend middel.

LABURNUM ANAGYROIDES:
GOUDENREGEN

Giffigheid: vooral de bloeiwijzen, wortels en

zaden, maar ook de bladeren en de bast. Een van de meest giftige planten in onze streken! Cytisine veroorzaakt braken, speekselvloed, brandend gevoel in mond en keel, buikloop, zenuwverschijnselen, opwinding, krampen, ongecoördineerde bewegingen, spierverlamming en dood door ademhalingsverlamming. Vooral bij kinderen werden al talrijke gevallen met dodelijke afloop vastgesteld. De vergiftiging kan ook ontstaan door het kauwen op de zoetsmakende wortels of twijgen of na het drinken van koeien- of geitenmelk, afkomstig van dieren die delen van de goudenregen hebben gegeten.

PRUNUS ARMENIACA: ABRIKOOS

Giffigheid: een teveel aan zaden eten kan leiden tot blauwzuurvergiftiging.

SOLANUM TUBEROSUM: AARDAPPEL

Giffigheid: onrijpe of rijpe bessen, bloemen, stengels, bladeren, groene knollen en knol-

Viscum album: maretak.

scheuten mogen niet gegeten worden. Ook de zwarte nachtschade (*Solanum nigrum*) is een zeer giftige plant.

VISCUM ALBUM: MARETAK, VOGELLIJM

Giftigheid: De giftige stof viscotoxine bevindt zich in de takken en de bladeren van de plant. De witte, kleverige bessen zijn niet giftig, maar kunnen bij inname wel tot braken en diarree leiden. Bij inname van de bladeren en de twijgen kan braken, misselijkheid, diarree, slaperigheid, zwakte en koorts optreden en moet medicinale houtskool worden toegediend.

TAXUS BACCATA: VENIJNBOOM

Giftigheid: alle delen van de plant zijn giftig, behalve het rode vruchtvlies van de schijnbessen die enkel op vrouwelijke planten voorkomen. Taxine behoudt ook na koken, drogen of bewaren zijn giftigheid. De naalden bevatten de hoogste dosis taxine. Dit gehalte neemt toe naarmate de planten ouder worden. Jonge scheuten zijn dus het minst gevaarlijk! Wanneer zaden in hun geheel worden ingeslikt, komt er geen taxine vrij. Wanneer bij kauwen de zaadwand beschadigd wordt, komt de gevaarlijke stof vrij. Taxine heeft in een eerste fase een stimulerende werking, maar werkt nadien verlamend op het hart- en ademhalingscentrum van mens en dier. Bij inname van kleine hoeveelheden kunnen misselijkheid, pijn in de borstkas, kortademigheid, hartkloppingen en evenwichtsstoornissen optreden. Naast deze stof bevat Taxus nog andere vluchtige oliën die maag- en darmklachten kunnen veroorzaken. Steeds oppassen met dieren! Vooral paarden zijn hier zeer gevoelig voor. Ze kunnen vijf minuten na inname al dood neervallen. De dodelijke dosis voor een paard is ongeveer 0,5 tot 2 gram per

kg lichaamsgewicht. Taxine wordt overigens met succes toegepast tegen bepaalde vormen van kanker; daarvoor wordt wel snoeimateriaal ingezameld. (foto pag. 55)

THUJA OCCIDENTALIS: WESTERSE LEVENSBOM

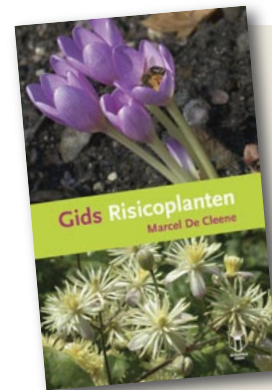
Giftigheid: Enkel de bovengrondse delen zijn giftig, vooral de bladeren. Een vluchtige olie, die o.a. het giftige thujon bevat, zorgt voor maag- en darmontstekingen, krampen, branderig gevoel in de schaamstreek, lever- en nierbeschadigingen en dodelijke stofwisselingsstoornissen. Vruchtafdrijvend middel.

PADDENSTOELEN

De rode paddenstoel met witte stipjes van kabouter Pinnemuts of Spillebeen vreet elk kind! 'Niet aankomen, want zeer giftig!' wordt met de paplepel meegegeven. Wanneer een kind een paddenstoel gegeten heeft, verwijder dan onmiddellijk de resten uit de mond en laat het kind water drinken. Bewaar deze resten en neem contact op met het antigifcentrum. De identificatie van de paddenstoel is zeer belangrijk! Wanneer de naam van het soort paddenstoel niet bekend is, zal het antigifcentrum het adres en telefoonnummer van een mycoloog of paddenstoelenkenner uit de buurt geven. Pas na identificatie kan de juiste behandeling voorgeschreven worden.

Vaak eet een kind maar een kleine hoeveelheid van een paddenstoel en loopt alles goed af. Afhankelijk van de tijd die verloopt tussen het eten van de paddenstoelen en de eerste ziekteverschijnselen, de incubatietijd, worden de intoxicaties in verschillende types onderverdeeld. Een incubatietijd die langer dan zes uur duurt, is de gevaarlijkste. Tot deze klasse behoren de

dodelijke paddenstoelen. Zes tot twaalf uur na de maaltijd treden maag- en darmstoornissen op, nog later levensbedreigende leverstoornissen. Een goede raad die aan kinderen gegeven moet worden, is geen enkele paddenstoel aan te raken of te plukken wegens mogelijke toxische eigenschappen. ☞

RISICO PLANTEN

ALLE GIFTIGE TUIN-, KAMER- EN WILDE PLANTEN MET 200 AFBEELDINGEN IN KLEUR.

Auteur: Dr. Marcel De Cleene
Uitgeverij: Academia Press, Gent

www.academiapress.be
ISBN: 90 382 0890 1

Prijs: € 9,80 + € 2,20 portokosten

Deze handige gids over risicoplanten is een heruitgave van 'Elseviers Gids van giftige planten'. Alle telefoonnummers en cijfers werden herzien en aangepast. Het is een interessant naslagwerk over ruim 300 giftige tuin-, kamer- en (ver)wilde(rde) planten die voorkomen in België, Nederland en de rest van Noordwest-Europa. Elke plant wordt uitvoerig besproken: kenmerken, voorkomen, giftige plantendelen, giftige bestanddelen, giftigheid, eerste hulp en gebruik. In de duidelijke overzichtstabel kan snel de giftigheid voor mens en dier worden opgespoord.

Deze uitgave kunt u bestellen door overschrijving van het juiste bedrag op rekeningnummer 230-0096760-71 (Rekad nv) met vermelding van de titel van het boek. Binnen drie weken na betaling wordt het u toegestuurd. Meer tuinboeken vindt u op <http://shop.rekad.be>